

บันทึก

เรื่อง การได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ (กรณีของเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง)

กระทรวงการต่างประเทศ ได้มีหนังสือที่ กต ๐๒๑๑/๓๖๔๙๖ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แจ้งว่า ด้วยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน ได้มีหนังสือขอให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณากรณีการได้สัญชาติไทย ของเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ผู้มีบิดาเป็นบุคคลสัญชาติไทย มารดาสัญชาติอังกฤษเกิดในประเทศอังกฤษ โดยขณะเกิดบิดาและมารดาไม่ได้สมรสกันตามกฎหมาย แต่ได้จดทะเบียนสมรสกันในภายหลังและบิดาไม่เคยได้แจ้งการเกิดต่อสำนักทะเบียนท้องถิ่นของไทย จึงไม่มีสูติบัตรแสดงการเกิดที่ออกให้โดยทางราชการไทย เรื่องดังกล่าวมีสาระที่จะพิจารณาได้ดังนี้

เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ถือหนังสือเดินทางอังกฤษเข้ามาในราชอาณาจักรและต่อมาได้ยื่นขอหนังสือเดินทางไทยที่กระทรวงการต่างประเทศโดยแสดงหลักฐานที่ปรากฏในหน้า ๑๒ ของหนังสือเดินทางของเด็กชายชโนดมว่า เด็กชายชโนดม เป็นบุคคลสัญชาติไทย กระทรวงการต่างประเทศจึงได้ออกหนังสือเดินทางเลขที่ F ๐๔๖๑๕๙ ให้เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๔ มีอายุใช้งานได้ถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๓ เมื่อหนังสือเดินทางจะหมดอายุ ผู้เป็นบิดาจึงได้ยื่นคำร้องขอต่ออายุหนังสือเดินทางให้บุตร แต่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอนพิจารณาว่าเด็กชายชโนดม มิใช่บุคคลสัญชาติไทย จึงมีหนังสือหารือมายังกระทรวงการต่างประเทศ และต่อมาผู้เป็นบิดาได้ยื่นสำเนาหนังสือกองตรวจคนเข้าเมือง ที่ มท ๐๖๐๗.๓.๑/๕๖ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๗ แจ้งยืนยันให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทราบ ว่า เด็กชายชโนดม เป็นบุคคลสัญชาติไทย และขอให้นำชื่อเข้าทะเบียนบ้าน กระทรวงการต่างประเทศได้ตรวจสอบหลักฐานการออกหนังสือเดินทางแล้ว ปรากฏว่ามีหลักฐานในสำเนาทะเบียนบ้านจริง กระทรวงการต่างประเทศเห็นว่าเด็กชายชโนดม ไม่ได้รับสัญชาติไทย แต่เพื่อความรอบคอบ จึงได้มีหนังสือหารือไปยังกระทรวงมหาดไทยในฐานะส่วนราชการที่รักษาการตามพระราชบัญญัติสัญชาติฯ และต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือที่ มท ๐๒๐๒/๑๕๒๒๙ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๔ แจ้งยืนยันมาว่า เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑) เพราะบิดามารดาสมรสกันถูกต้องตามกฎหมาย แม้ว่าจะจดทะเบียนสมรสภายหลังการเกิดของเด็กชายชโนดม ก็ตาม กระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือที่ กต ๐๒๑๑/๗๓๔๓๗ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๔ ขอบทวนความเห็นไปว่า เด็กชายชโนดม ไม่ได้สัญชาติไทย เพราะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของมารดาผู้เป็นบุคคลต่างชาติเพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากในขณะที่เกิด เด็กชายชโนดม เกิด บิดาและมารดายังมิได้จดทะเบียนสมรสกัน กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือที่ มท ๐๒๐๒/๒๐๔๐ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ยืนยันว่า เด็กชายชโนดม ได้สัญชาติไทย เพราะบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลัง ซึ่งมีผลให้เด็กชายชโนดม เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาตามมาตรา ๑๕๔๗ และมาตรา ๑๕๕๗ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ กระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือที่ กต ๐๒๑๑/๑๓๖๑๒ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ทบทวนความเห็นไปให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาอีกครั้งหนึ่งโดยชี้แจงว่า

(๑) การสมรสของบิดามารดาในภายหลังย่อมมีผลให้เด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาตามมาตรา ๑๕๕๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่จะต้องพิจารณาด้วยว่า สถานะความเป็นบิดาและบุตรชอบด้วยกฎหมายตลอดจนสิทธิและหน้าที่ระหว่างบิดากับบุตรจะเริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่บิดาสมรสกับมารดาเท่านั้น ไม่มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่เด็กนั้นเกิดตามบทบัญญัติมาตรา ๑๕๕๗ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) การได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑) ต้องพิจารณาสถานะและคุณสมบัติของบุคคลในขณะเกิดเท่านั้น หากในขณะเกิดไม่มีคุณสมบัติที่จะได้สัญชาติไทย บุคคลนั้นย่อมไม่ได้สัญชาติไทย

(๓) พิจารณาถึงสถานะและสิทธิหน้าที่ระหว่างบิดากับมารดาตามกฎหมายครอบครัวแล้ว มาตรา ๑๕๕๗ (๑) ยังบัญญัติให้มีผลนับแต่วันที่บิดามารดาสมรสกัน โดยไม่ให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่เด็กเกิด ฉะนั้น การพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ย่อมไม่มีทางที่จะพิจารณาได้ว่าเด็กชายชโนดมามีสถานะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาที่เป็นคนไทยมาตั้งแต่เกิด และการตีความตามพระราชบัญญัติสัญชาติต้องตีความโดยเคร่งครัด เด็กชายชโนดมามี จึงไม่ได้รับสัญชาติไทย กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือที่ มท ๐๒๐๕/๘๖๙๔ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ยืนยันความเห็นเดิมว่า เด็กชายชโนดมามี ได้รับสัญชาติไทย และว่าหากกระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ให้เสนอเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยชี้ขาด

โดยที่กระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นว่า เด็กชายชโนดม บัญรุ่งเรือง ไม่ได้รับสัญชาติไทย โดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และ พ.ศ. ๒๕๓๕ ด้วย และโดยที่มีกรณีทำนองนี้เกิดขึ้นเสมอ รวมทั้งกรณีที่จะมีการอ้างขอให้ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีผลย้อนหลังด้วย จึงจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวแล้วแจ้งให้กระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงมหาดไทยทราบ เพื่อถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงการต่างประเทศดังกล่าวประกอบกับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวง) แล้ว มีความเห็นว่า กรณีของเด็กชายชโนดม บัญรุ่งเรือง ที่กระทรวงการต่างประเทศหารือมานี้มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยเพียงประเด็นเดียว คือ เด็กชายชโนดม บัญรุ่งเรือง จะได้สัญชาติไทยตามบิดาผู้มีสัญชาติไทยตามนัยมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ ข้อเท็จจริงในกรณีนี้ปรากฏว่า เด็กชายชโนดม บัญรุ่งเรือง เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๓ (ค.ศ. ๑๙๘๐) ในสหราชอาณาจักร โดยที่ในขณะเกิดบิดา คือ นายเกษม บัญรุ่งเรือง เป็นผู้สัญชาติไทย และมารดา คือ นางคาเรน แอน บัญรุ่งเรือง มีสัญชาติอังกฤษนั้น ยังไม่ได้สมรสกันตามกฎหมาย ต่อมาหลังจากเด็กชายชโนดม บัญรุ่งเรือง เกิดแล้วคือวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๔ (ค.ศ. ๑๙๘๑) บิดาและมารดาเด็กชายชโนดม บัญรุ่งเรือง จึงได้จดทะเบียนสมรสกันถูกต้องตามกฎหมาย ณ ย่านทะเลเบียน District of Haymarket, Edinburgh สหราชอาณาจักร ซึ่งมีผลทำให้เด็กชายชโนดม บัญรุ่งเรือง เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของนายเกษม บัญรุ่งเรือง ผู้เป็นบิดาตามนัยมาตรา ๑๕๕๗ และมาตรา ๑๕๕๗ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับกรณีที่บุคคลจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น มาตราดังกล่าวได้กำหนดไว้สองกรณี กล่าวคือ กรณีได้สัญชาติไทยโดยหลักสืบสายโลหิตตาม (๑) และกรณีที่ได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนตาม (๒) และหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ (๑) นั้นเองก็กำหนดไว้ว่า

“ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย” โดยมีได้มีข้อความใดระบุข้อยกเว้นจำกัดสิทธิการได้รับสัญชาติไทยไว้อย่างชัดเจนเหมือนกรณีตามมาตรา ๗ (๒) ประกอบกับถ้อยคำที่กฎหมายใช้ในมาตรา ๗ (๑) แตกต่างจากมาตรา ๗ ทวิ กล่าวคือ มาตรา ๗ ทวิ ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย ฯลฯ” ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามาตรา ๗ (๑) มิได้มุ่งประสงค์แต่เฉพาะในขณะที่เกิดเหมือนดังเช่นมาตรา ๗ ทวิ ดังนั้น จึงเห็นว่ากรณีของเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง ซึ่งเป็นผู้เกิดโดยบิดาชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้มีสัญชาติไทย แม้ว่าจะเกิดนอกราชอาณาจักรไทยและก่อนบิดามารดาจดทะเบียนสมรสกันก็ตาม แต่ภายหลังบิดามารดาได้จดทะเบียนสมรสกันถูกต้องตามกฎหมายแล้ว กรณีจึงเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง จึงมีสิทธิได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายตามหลักสืบสายโลหิตตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

(ลงชื่อ) ไมตรี ตันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๓๕